

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ
กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษากลุ่มที่ 1
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1

Transformational Leadership and Its Impact on Academic Administration:
A Study of Educational Efficiency Promotion Network Group 1
under Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 1

ปภัสนก น้อยลา

Paphatchanok Noila

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Master of Education Program in Educational Administration, Graduate School, Suan Sunandha
Rajabhat University

Corresponding Author e-mail: Papatchanok2901@gmail.com

Received: 2026-04-21 Revised: 2026-05-19 Accepted: 2026 -06-02

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาการบริหารงานวิชาการ 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการ และ 4) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษากลุ่มที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู รวมทั้งสิ้น 169 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นรวมเท่ากับ 0.984 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในระดับปานกลางถึงสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของการบริหารงานวิชาการได้ร้อยละ 63.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ(Keywords): ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; การบริหารงานวิชาการ; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research article aimed to (1) examine the level of transformational leadership among school administrators, (2) investigate the level of academic administration, (3) analyze the relationship between transformational leadership and academic administration, and (4) examine the influence of transformational leadership on academic administration in Educational Efficiency Promotion Network Group 1 under Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 1 The sample consisted of 169 school administrators and teachers, selected through stratified random sampling based on school size. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire with an overall reliability coefficient of 0.984. The data were analyzed using mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The research findings revealed that: 1) the overall transformational leadership of school administrators was at the highest level; 2) academic administration was also perceived at the highest level in its overall aspect; 3) there was a significant positive correlation between transformational leadership and academic administration, ranging from moderate to high levels at a .01 significance level; and 4) the specific components of transformational leadership that significantly influenced academic administration included intellectual stimulation, individualized consideration, and inspirational motivation. These variables collectively accounted for 63.60 percent of the variance in academic administration at a .01 level of statistical significance. The findings indicate that transformational leadership plays a crucial role in enhancing

academic administration and can be applied as a guideline for improving the effectiveness of school administrators.

Keywords: Transformational Leadership; Academic Administration; School Administrators

บทนำ (Introduction)

การศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญของการเสริมสร้างทุนมนุษย์เพื่อวางรากฐานการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ โดยทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการยกระดับคุณภาพประชากรให้มีความพร้อมต่อการดำรงชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในศตวรรษที่ 21 บทบาทของการศึกษาจึงไม่ได้จำกัดเพียงการให้ความรู้ แต่ยังรวมถึงการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากล นานาอารยประเทศจึงมุ่งเน้นการบ่มเพาะทักษะทางปัญญา คุณธรรม และเจตคติที่เอื้อต่อการปรับตัว การคิดสร้างสรรค์ และการทำงานเชิงบูรณาการร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับแนวทางของ (แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2560: 8) ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนในทุกระดับได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างรอบด้าน เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ความมั่นคงและความยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 1) ในการนี้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาจึงจัดเป็นปัจจัยเชิงกลยุทธ์ที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการนำพากระบวนการบริหารงานวิชาการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

จากการศึกษาบริบทเชิงพื้นที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบข้อจำกัดสำคัญในด้านการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะประเด็นด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชาติ ทั้งคะแนน NT, O-NET และ RT ที่ยังคงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานระดับประเทศ นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ ขณะที่กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ยังไม่ถูกนำมาใช้ในวงกว้าง ครูผู้สอนส่วนหนึ่งยังคงยึดติดกับวิธีการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบเดิม ตลอดจนระบบนิเทศภายในยังขาดความต่อเนื่องและประสิทธิภาพ (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน สพป.ปทุมธานี เขต 1, 2566: 45-48) สภาวะการณดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการมากกว่าปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ และเป็นแรงขับเคลื่อนหลักที่จะช่วยให้ภารกิจด้านวิชาการประสบความสำเร็จ

ในมิติของการยกระดับองค์กรท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงถือเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันหน่วยงานให้บรรลุพันธกิจที่วางไว้ ผู้นำในลักษณะนี้จำเป็นต้องมีทัศนวิสัยที่ก้าวไกล พร้อมทั้งทักษะในการถ่ายทอดเป้าหมายเพื่อให้บุคลากรเกิดความตระหนักและ

พร้อมอุทิศตนในการทำงานอย่างเต็มกำลัง นอกจากนี้ยังต้องมีรูปแบบการบริหารที่คล่องตัว สามารถเผชิญกับสภาวะวิกฤตหรือความท้าทายรูปแบบใหม่ได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจให้เกิดขึ้นภายในทีม (ชุติมา วรรณภรณ์, 2565; สมชาย เกียรติก้อง, 2566; วลัยลักษณ์ พัฒนวิจิตร, 2567) สำหรับการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษานั้น เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ได้เน้นย้ำถึงการมอบอิสระและเพิ่มความคล่องตัวในการตัดสินใจให้แก่สถานศึกษาโดยตรง โดยกระทรวงศึกษาธิการ (คู่มือการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา, 2561: 19–36) ได้วางกรอบภารกิจทางวิชาการไว้รวม 17 ประการ ซึ่งครอบคลุมมิติต่าง ๆ ตั้งแต่การวางรากฐานหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาระบบวัดผลและประเมินผล การนิเทศภายในเชิงรุก ไปจนถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ยังมุ่งศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในลักษณะการประเมินระดับหรือการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสหสัมพันธ์เป็นหลัก ขณะที่การศึกษาที่มุ่งวิเคราะห์อิทธิพลเชิงพยากรณ์ขององค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่อการบริหารงานวิชาการโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณยังมีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและมีความสนใจที่จะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางเชิงนโยบายในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายกลุ่มที่ 1 สพป. ปทุมธานีเขต 1
2. ศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในกลุ่มที่ 1 สพป. ปทุมธานีเขต 1
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของกลุ่มที่ 1 สพป. ปทุมธานีเขต 1

4. ศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของกลุ่มที่ 1 สพป. ปทุมธานีเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบของการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการแสวงหาข้อเท็จจริงจากกลุ่มตัวอย่าง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลด้วยวิธีการทางสถิติให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู กลุ่มเครือข่ายกลุ่มที่ 1 สพป. ปทุมธานีเขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 278 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดตามตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 610-618) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 169 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 21 คน และครู 148 คน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้ การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยยึดเกณฑ์ขนาดสถานศึกษา จากนั้นจึงดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้หน่วยตัวอย่างตามจำนวนที่ระบุ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งโครงสร้างออกเป็น 3 ส่วนสำคัญ ดังนี้:

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเดียวกัน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ เครื่องมือวิจัยได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยพบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.984 ซึ่งถือว่าเครื่องมือมีคุณภาพอยู่ในระดับสูงและเหมาะสมต่อการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 จากนั้น ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมแบบสอบถามไปยังผู้บริหารและครูในกลุ่มเครือข่าย กลุ่มที่ 1 สพป. ปทุมธานีเขต 1 โดยกำหนดวันรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง และรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมด

4.3 ภายหลังจากการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยคำนวณค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ปฏิบัติงาน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับการบริหารงานวิชาการ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) พร้อมทั้งแปลผลตามเกณฑ์มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

5.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) เพื่อพิจารณาทิศทางและระดับความสัมพันธ์

5.4 วิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อคัดเลือกตัวแปรอิสระที่สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนำเสนอสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน

6. จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การวิจัยครั้งนี้คำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่างก่อนการเก็บข้อมูล และขอความยินยอมในการตอบแบบสอบถามโดยสมัครใจ

พร้อมทั้งรับรองการรักษาความลับของข้อมูล โดยไม่นำเสนอข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคลได้ และรายงานผลในภาพรวมเท่านั้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ผ่านการอบรมด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (Human Research Ethics) จากสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (NSTDA) เลขที่ใบรับรอง NSTDA-2026003089

ผลการวิจัย (Research Results)

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษา		N = 169		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.61	0.58	มากที่สุด
2.	ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.49	0.57	มาก
3.	ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา	4.54	0.60	มากที่สุด
4.	ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.54	0.69	มากที่สุด
5.	ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.58	0.54	มากที่สุด
โดยรวม		4.55	0.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษากลุ่มที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ในภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาแสดงบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.58) ถัดมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.54) ในขณะที่ ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.69) และด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.60) มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.57)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
 โดยรวม

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา		N = 169		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.63	0.50	มากที่สุด
2.	การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.59	0.51	มากที่สุด
3.	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.69	0.49	มากที่สุด
4.	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.63	0.58	มากที่สุด
5.	การนิเทศการศึกษา	4.55	0.51	มากที่สุด
โดยรวม		4.62	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่ม
 เครือข่ายเป้าหมาย พบว่าในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.52)
 เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ย พบข้อค้นพบดังนี้ ด้านที่มีระดับ
 การปฏิบัติงานสูงสุดคือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.69, S.D. = 0.49) ลำดับถัดมา
 คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.50) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกับ
 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.58) สำหรับ
 ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด
 เช่นกัน ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.51) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายคือ ด้านการนิเทศการศึกษา
 ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.51)

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ
 การบริหารงานวิชาการในระดับปานกลางถึงสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงใน
 ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y	ระดับความสัมพันธ์
X ₁	1	.886**	.858**	.859**	.837**	.656**	ปานกลาง
X ₂		1	.911**	.875**	.746**	.691**	ปานกลาง
X ₃			1	.858**	.824**	.780**	สูง
X ₄				1	.755**	.732**	สูง
X ₅					1	.665**	ปานกลาง
Y						1	-

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง .656 ถึง .780 เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละมิติ พบข้อค้นพบดังนี้ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (X₃) และ ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (X₄) มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .780 และ .732 ตามลำดับ ในขณะที่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X₁), ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X₂) และ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X₅) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (r อยู่ระหว่าง .656 ถึง .691)

วัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารงานวิชาการได้ร้อยละ 63.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ

ตัวแปรพยากรณ์	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง				
	b	SEE	β	t	p-value
(Constant)	1.918	.161	-	11.897	.000
X_3	0.553	.087	.764	6.386	.000
X_4	0.251	.074	.347	3.413	.001
X_2	0.212	.087	.309	2.436	.016
R = .798 R ² = .636 a = .630					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์หิทธิพลเชิงพยากรณ์ด้วยวิธีสถิติการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า มีองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจำนวน 3 ด้าน ที่สามารถเข้าสู่สมการพยากรณ์และส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (X_3), ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (X_4) และ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักหิทธิพล พบว่า ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (X_3) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานสูงที่สุด ($\beta = .764$) รองลงมาคือ ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (X_4) ($\beta = .347$) และ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ($\beta = .309$) ตามลำดับ โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ด้านนี้มีประสิทธิภาพในการร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการบริหารงานวิชาการภายในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเป้าหมายได้ร้อยละ 63.60 ($R^2 = .636$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสะท้อนถึงขีดความสามารถของผู้นำในการปรับตัวและขับเคลื่อนงานท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา โดยเฉพาะการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้และการปลูกเร้าพลังในการทำงานให้แก่บุคลากร ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Schieltz (2019) ที่กล่าวว่าผู้นำแบบสร้างการเปลี่ยนแปลงจะประพหิทธิพลเป็นแบบอย่างที่ดี มีจริยธรรมและคุณธรรม

ในการบริหารงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อค้นพบของ อุบลรัตน์ สุขพันธ์ (2565) และ เปรมทิพย์ คำทะเนตร (2564) ที่ระบุว่าภาวะผู้นำในระดับสูงเป็นกลไกสำคัญสู่ความสำเร็จของสถานศึกษาเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารเป็นต้นแบบที่ได้รับความเชื่อมั่นและศรัทธาจากครู ผ่านการยึดมั่นในหลักคุณธรรมและการบริหารงานอย่างโปร่งใส ส่งผลให้บุคลากรเกิดความทุ่มเทเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ของโรงเรียนร่วมกัน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พิมลพร ลบบำรุง (2565) ที่กล่าวว่าภาระด้านทางปัญญามายังถึงผู้นำส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานใช้ความคิดสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรม และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการขับเคลื่อนงานวิชาการที่เป็นระบบ โดยเฉพาะการยกระดับหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัย สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุปราณี จิตรดา (2565) และ โชติรส จิโนรส (2564) ที่ระบุว่าการบริหารงานวิชาการในภาพรวมปรากฏในระดับสูงเช่นเดียวกัน ซึ่งสะท้อนว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการกิจหลักด้านวิชาการเป็นลำดับแรก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สุนิษา อาจอ่อนศรี (2564) ที่กล่าวว่าสถานศึกษาจะต้องดำเนินการวางแผนและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตร วัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง นำผลการประเมินมาพัฒนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูริชญา หิรัญรัตน์ (2567) ที่พบว่าการปฏิบัติงานของครูตามกรอบการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการในระดับปานกลางถึงสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นว่า เมื่อผู้บริหารแสดงบทบาทความเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง ย่อมส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับคุณภาพงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อุบลรัตน์ สุขพันธ์ (2565) ที่ระบุว่า การส่งเสริมด้านการกระตุ้นทางปัญญามีความสัมพันธ์กับผลสำเร็จของงานวิชาการในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตนันท์ ลักษณะนันท์ (2563) พบว่าภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในทางบวกทุกด้าน ทั้งนี้ เนื่องจากการที่ผู้บริหารใช้วิธีการบริหารที่เน้นการสร้างแรงบันดาลใจและสนับสนุนการเรียนรู้ จะกลายเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้บุคลากร

เกิดความมุ่งมั่นทุ่มเทในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการทำงานเชิงวิชาการให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของการบริหารงานวิชาการได้ร้อยละ 63.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยทั้ง 3 ด้าน เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพและกระตุ้นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การบริหารจัดการงานวิชาการเกิดประสิทธิผลสูงสุด ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Bass and Avolio (1994) ที่กล่าวว่าผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีบทบาทในการชักนำให้ผู้ร่วมงานมองไปไกลกว่าความสนใจส่วนตัว เพื่อมุ่งสู่ผลลัพธ์ที่ดีขึ้นสำหรับกลุ่ม นอกจากนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Schieltz (2019) ที่กล่าวว่าผู้นำแบบสร้างการเปลี่ยนแปลงต้องตระหนักถึงความต้องการของผู้ตามแต่ละคนที่แตกต่างกัน ใช้โอกาสเหล่านั้นในการให้คำปรึกษาแบบต่อตัวเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ibrahim (2022) ที่กล่าวว่าการสร้างแรงบันดาลใจให้มีวิสัยทัศน์ร่วมกันมีผลอย่างมากต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการจัดการของครู และสอดคล้องกับแนวคิดของ เก็จกนก พลวงศ์ (2564) ที่ระบุว่าผู้นำให้ความสำคัญกับความต้องการและความเจริญก้าวหน้าของบุคลากรเป็นรายบุคคล จะเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนางานและองค์กรได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรรักษาระดับมาตรฐานนี้ไว้ โดยเฉพาะการเป็นต้นแบบในการปรับตัวต่อพลวัตทางการศึกษา และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็นเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรเกิดวิสัยทัศน์ร่วมกันในการพัฒนาโรงเรียน

1.2 สถานศึกษาควรต่อยอดความสำเร็จนี้ด้วยการยกระดับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และพัฒนาระบบนิเทศภายในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อรองรับความแตกต่างของผู้เรียนและมาตรฐานการศึกษายุคใหม่

1.3 หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมให้ผู้บริหารใช้ทักษะการสร้างแรงบันดาลใจเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนภารกิจวิชาการ เพื่อให้ครูเกิดความเต็มใจและทุ่มเทในการพัฒนาคุณภาพการสอนอย่างยั่งยืน

1.4 สถานศึกษาควรเน้นการฝึกอบรมสมรรถนะใน 3 ด้านนี้เป็นพิเศษ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการบริหารอย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการศึกษาเฉพาะรายกรณี (Case Study) กับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกลยุทธ์และแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

2.2 ควรศึกษาปัจจัยตัวแปรต้นอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการเพิ่มเติม เช่น วัฒนธรรมองค์กรเชิงนวัตกรรม บรรยากาศองค์การทางวิชาการ หรือการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและชุมชน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมมิติการบริหารสถานศึกษาในวงกว้าง

2.3 ควรมีการขยายขอบเขตการศึกษาวิจัยไปยังบริบทของสถานศึกษาในสังกัดอื่น หรือการเปรียบเทียบเชิงพื้นที่ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อนำข้อค้นพบมาวิเคราะห์เปรียบเทียบและสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นสากลและมีความหลากหลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). คู่มือการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กฤตนันท์ ลักษณะนันท์. (2563). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เก็จกนก พลวงศ์. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- ชุติมา วรรณภรณ์. (2565). ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล. วารสารการบริหารการศึกษา, 16, 45–58. โชติรส จินรอส. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เปรมทิพย์ คำทะเนตร. (2564). ปัจจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิมลพร ลบบำรุง. (2565). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ภูริชญา หิรัญรัตน์. (2567). การปฏิบัติงานของครูตามกรอบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดพัทลุง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- วลัยลักษณ์ พัฒนวิจิตร. (2567). ภาวะผู้นำในองค์กรยุคใหม่. วารสารการศึกษาและการพัฒนา, 8, 22–35.
- สมชาย เกียรติกิจ้อง. (2566). ภาวะผู้นำในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง. วารสารการจัดการและการพัฒนา, 10, 55–68.
- สุนิษา อาจอ่อนศรี. (2564). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สุปราณี จิตรดา. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน สพป.ปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2566-2570. ปทุมธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1.
- อุบลรัตน์ สุขพันธ์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). Improving organizational effectiveness through transformational leadership. Sage Publications.
- Ibrahim, A. S. (2022). Transformational leadership and its relationship with school effectiveness. Journal of Educational Administration, 60, 1–15.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30, 610–618.
- Schieltz, M. (2019). Components of transformational leadership. SAGE Open, 9, 329–354.